

AKCJA NAWIGACJA

chronić siebie, wspierać innych

NAWIGACJA W KRYZYSIE

Raport dla rodziców

z realizacji programu profilaktyki zintegrowanej
w Szkole Podstawowej nr 2 w Ostrołęce

grudzień 2020

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Zadanie współfinansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości

Szanowni Państwo!

Zapraszamy do zapoznania się z raportem powstałym w ramach programu „Nawigacja w kryzysie. Chroń siebie, wspieraj innych.”, realizowanego przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej i środowisko trenerów programu Archipelag Skarbów® w Państwa szkole.

Przygotowaliśmy go według poniższego planu:

1. Wprowadzenie

2. Jak czytać raport

3. Rodzice w czasie pandemii

4. Młodzież w czasie pandemii

5. Sposoby radzenia sobie w kryzysie

6. Sposoby radzenia sobie w kryzysie - wskazówki dla młodzieży

7. Kilka słów na zakończenie

Wprowadzenie

Nawigacja w kryzysie. Chroń siebie, wspieraj innych. to działanie profilaktyczne, opracowane jako odpowiedź ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN)¹ i środowiska trenerów programu Archipelag Skarbów® na potrzeby związane z trudną sytuacją młodzieży, rodziny i szkoły w okresie trwania epidemii koronawirusa (COVID-19).

Nawigacja w kryzysie to program obejmujący ankietowanie całego środowiska szkolnego (młodzieży, rodziców, nauczycieli) pod kątem przeżywania czasu epidemii oraz zajęcia profilaktyczne dla młodzieży oparte na wynikach tego ankietowania.

Podstawowym celem programu jest **wsparcie psychiczne młodzieży oraz nauka sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych (w tym także z trudnymi emocjami i z życiem w czasie epidemii i kwarantanny)**. Drugim celem oddziaływania jest **wsparcie dorosłych (rodziców, nauczycieli) w pełnieniu funkcji wychowawczej i profilaktycznej w nowych, nieznanym im wcześniej realiach**.

Wszystkie elementy programu realizowane były zdalnie, przez trenerów programu, w ścisłej współpracy ze szkołą. Spotkania online z młodzieżą prowadzone były z udziałem wychowawców klas oraz pedagoga szkolnego w ramach lekcji wychowawczych.

Program został zrealizowany w Państwa szkole na jesień 2020 roku. W pierwszej części uczniowie zostali zapoznani z treściami i celami zajęć oraz wprowadzeni w zasady techniczno-organizacyjne. Następnie młodzież, rodzice i wychowawcy wzięli udział w badaniu ankietowym (z pytaniami dostosowanymi do każdej z tych grup), które bezpośrednio posłużyło do realizacji programu.

W Państwa szkole ankiety wypełniło 28 uczniów, 22 nauczycieli oraz 10 rodziców.

W drugiej części trenerzy programu spotkali się z młodzieżą z poszczególnych klas w obecności wychowawców na spotkaniach profilaktycznych online. Ostatnim elementem programu jest przekazanie młodzieży oraz dorosłym uczestnikom programu (rodzicom i nauczycielom) raportów opracowanych na podstawie wybranych wyników badań z Państwa szkoły. Raporty te zawierają wskazówki dotyczące sposobów skutecznego radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Niniejszy raport jest materiałem, który otrzymują wszyscy rodzice uczniów biorących udział w programie.

Jak czytać raport

Przedstawiamy Państwu wybrane wyniki badań przeprowadzonych w Państwa szkole. Pokazują one aktualny czas epidemii, kwarantanny i zdalnego nauczania od strony przeżyć i opinii rodziców, młodzieży i nauczycieli.

W trakcie lektury zachęcamy do refleksji:

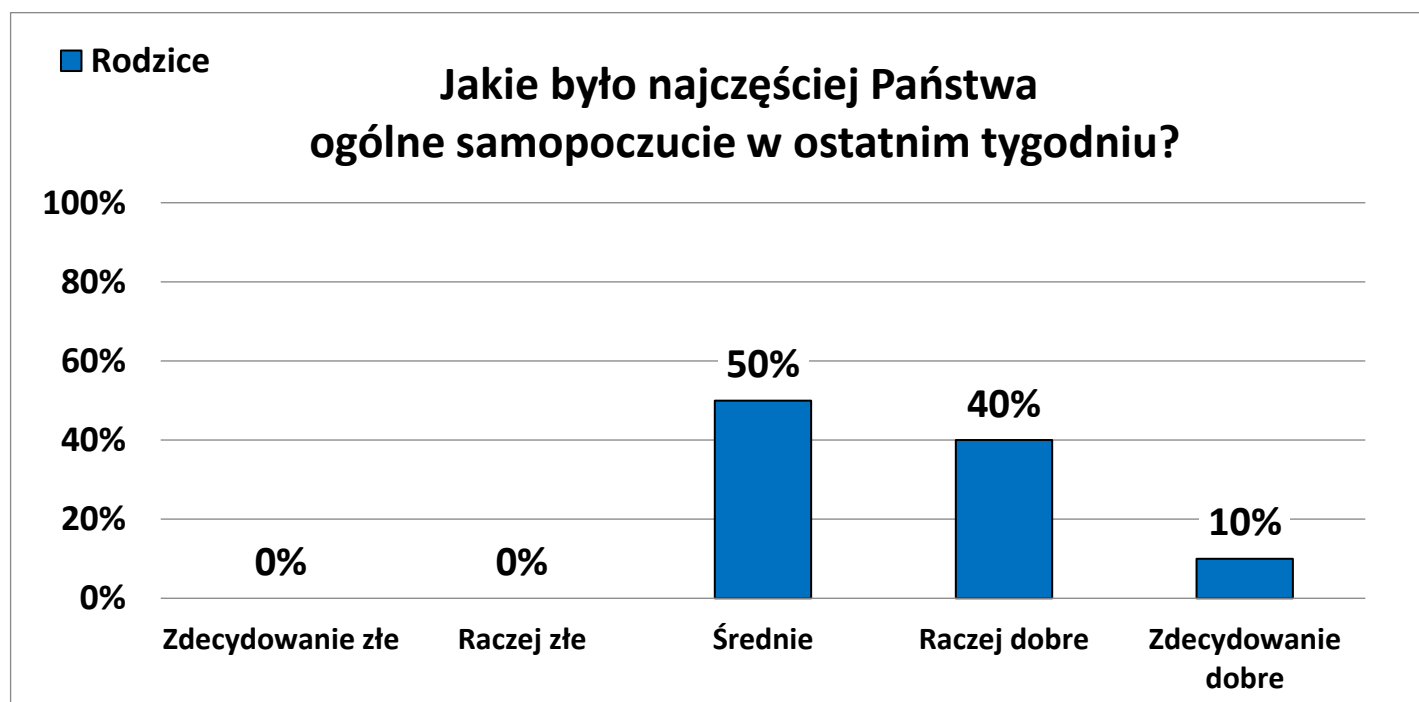
- które odpowiedzi są mi najbliższe i najlepiej opisują sytuację mojej rodziny?
- które odpowiedzi mogą mi, mojemu dziecku i wychowawcy pomóc w lepszym wzajemnym zrozumieniu i współpracy?
- które z umieszczonych na końcu raportu wskazówek mogą być szczególnie pomocne dla mnie i mojej rodziny?

Pisaliśmy ten raport i zawarte w nim wskazówki, korzystając nie tylko z wiedzy psychologicznej i pedagogicznej oraz wyników badań z Państwa szkoły, ale też z własnych bieżących doświadczeń. My także jesteśmy rodzicami. Nas również sytuacja epidemii i zdalnego nauczania zaskoczyła i zmusiła do szukania rozwiązań przydatnych dla naszych własnych rodzin. A zatem z własnego doświadczenia wiemy, że proponowane sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach pomagają w codziennym życiu w relacjach z bliskimi oraz z innymi osobami pozostającymi z nami w kontakcie. Szczególnie pomocne okazują się w zapobieganiu konfliktom i napięciom oraz ich łagodzeniu, czyli po prostu w „dogadywaniu się”.

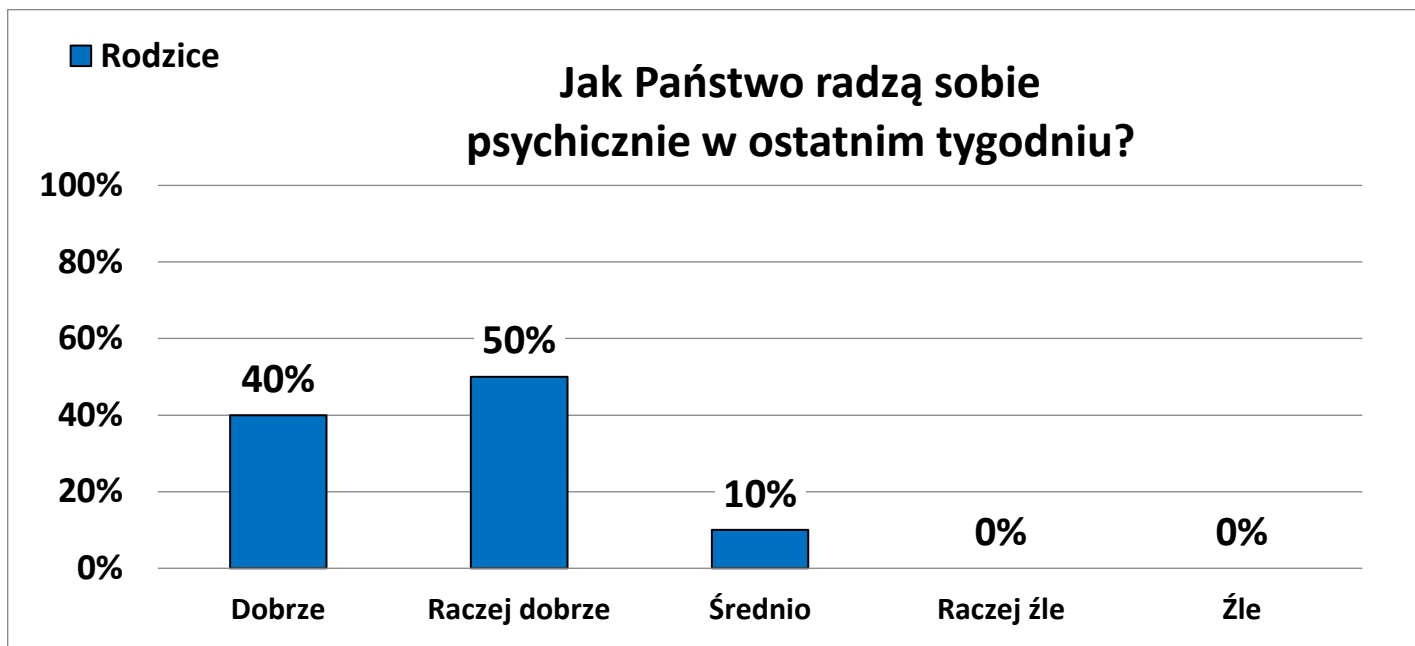
Rodzice w czasie pandemii

W trudnym czasie pandemii wielu osobom jest trudno. Także rodzice zmagają się z wieloma wyzwaniami, uciążliwościami i stresem.

Poniższe wykresy mówią o tym, jak przeżywają obecną sytuację rodzice z Państwa szkoły.

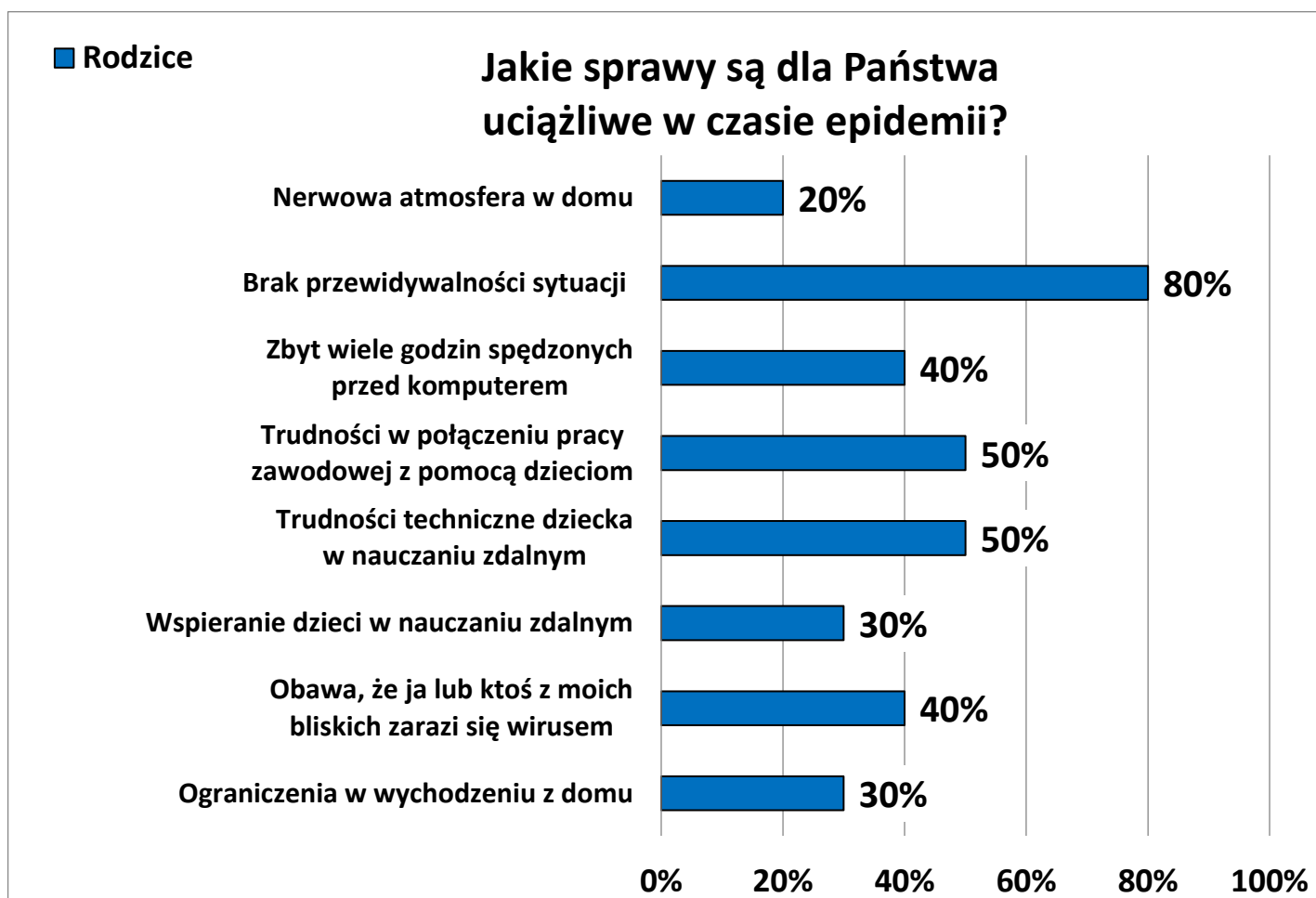
Wykres 1.

Wykres 2.

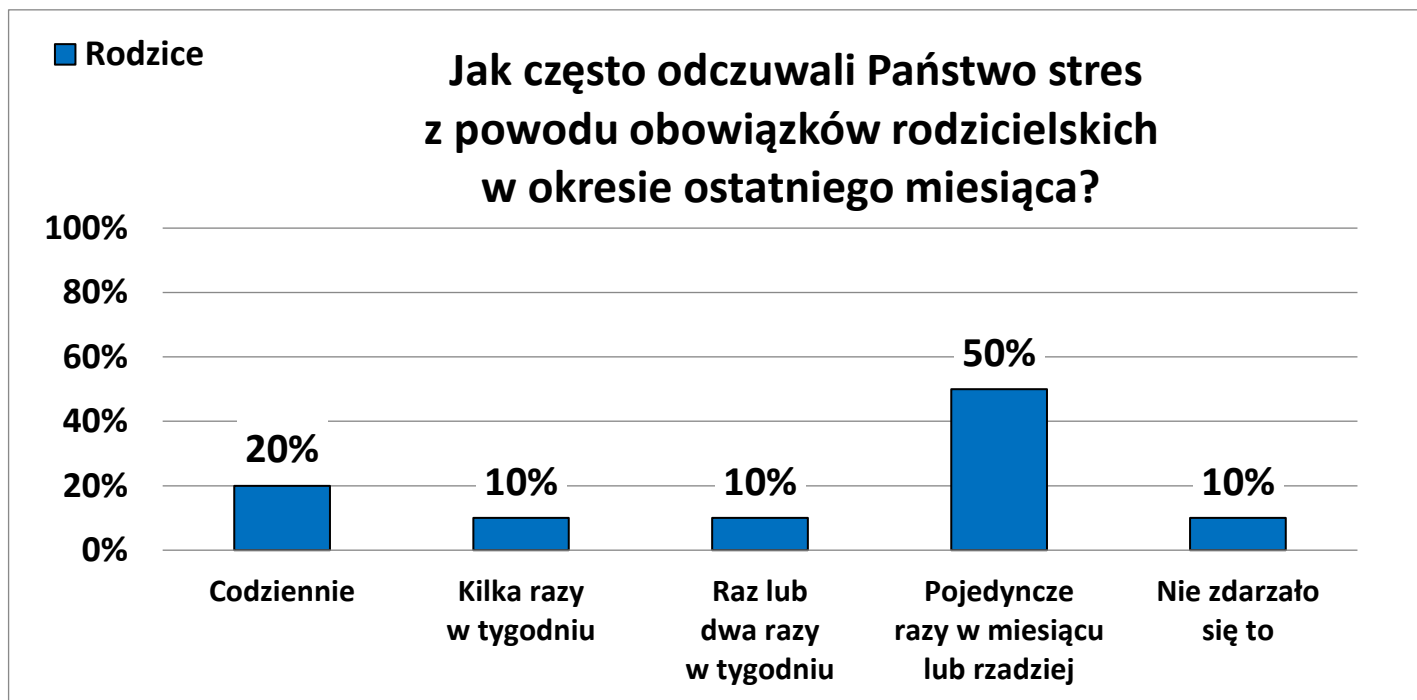
Jedni rodzice znoszą czas epidemii trochę lepiej, innym jest trochę trudniej. To zależy od wielu okoliczności. Na część z nich nie mamy wpływu.

Poniższy wykres pokazuje co rodzice uznali za najbardziej uciążliwe w ostatnim okresie:

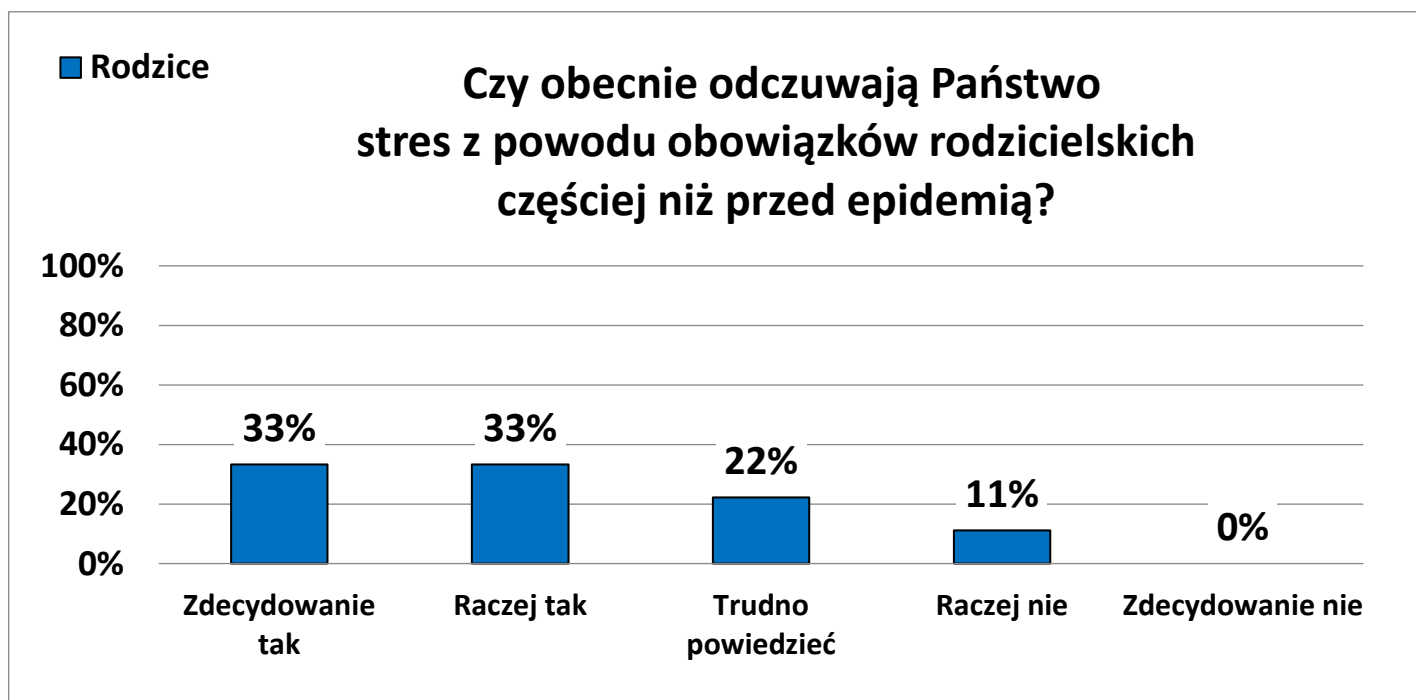

Wykres 3.

Obowiązki rodzicielskie są wymagające nawet w zwykłym czasie. Są powodem stresów dla wielu rodziców. Czas epidemii wiąże się z dodatkowymi obciążeniami

Wykres 4.

Wykres 5.

Przedłużający się czas epidemii oraz ogrom zadań związanych z dopilnowaniem i wychowywaniem dzieci, które uczą się zdalnie w domu, to dla większości rodziców duży stres i obciążenie.

Tego, co jest dla rodziców najtrudniejsze w obecnej sytuacji, dotyczyło także pytanie otwarte. Prezentujemy Państwu najczęściej powtarzające się typy odpowiedzi. Aby zachować anonimowość, cytujemy tu **wypowiedzi rodziców z różnych szkół**.

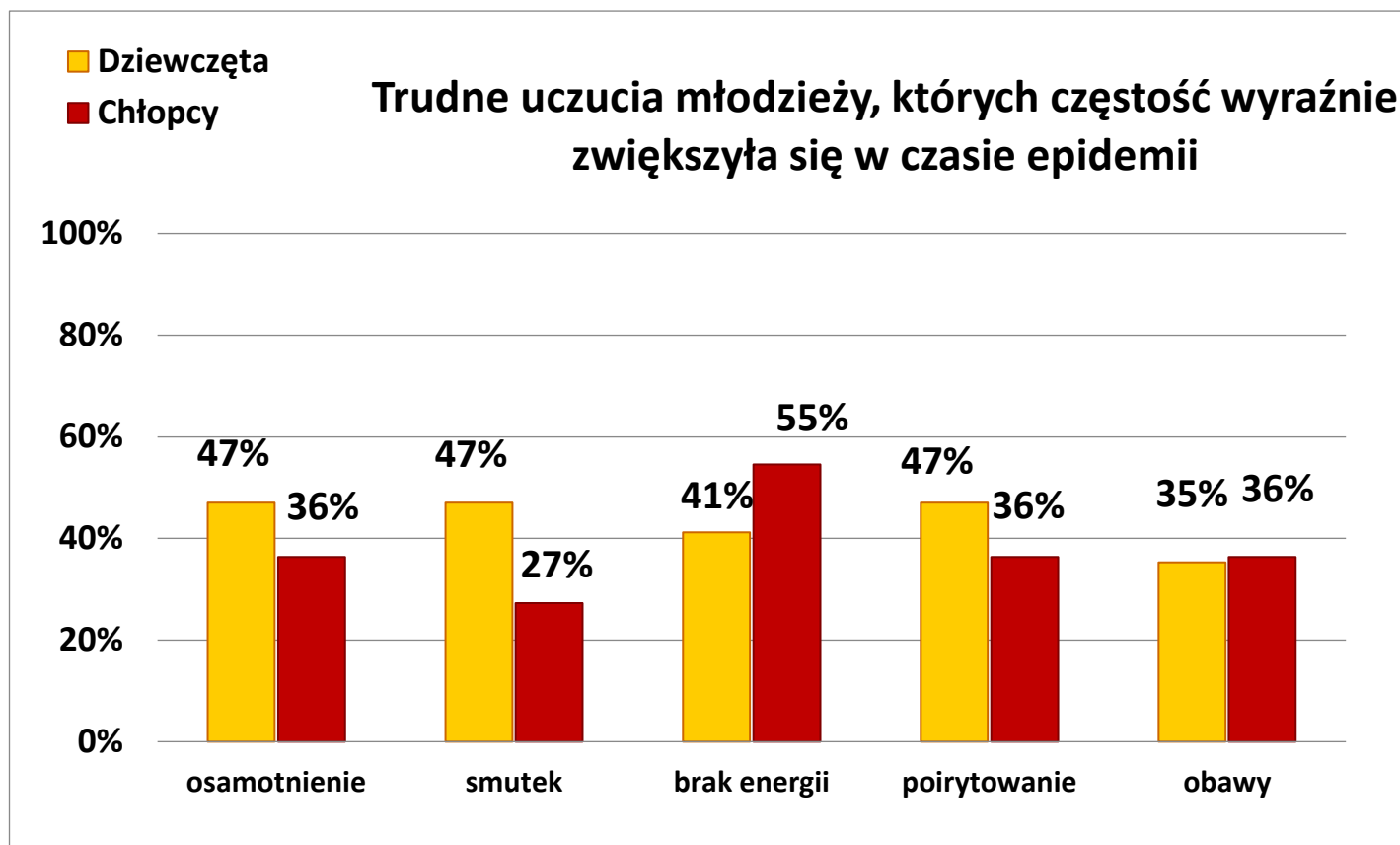
Co jest dla Pan(i), jako rodzica, najtrudniejsze w obecnej sytuacji?

- *Pomoc dzieciom przy nauce (za dużo zadań do wykonania w krótkim czasie).*
- *Połączenie roli rodzica i pracy zawodowej (obecnie praca zdalna).*
- *Dopilnowanie obowiązków szkolnych oraz tłumaczenie materiału.*
- *Ogrom zadań domowych, nie wytłumaczenie przez nauczycieli w ogóle tematu lekcji.*
- *Motywowanie dzieci do nauki, kontrola ich postępów w nauce.*
- *Cały czas spędzany z dzieckiem wiąże się tylko ze szkołą i odrabianiem lekcji. Po całym dniu nie ma się ochoty najnormalniej pobyć z dzieckiem.*
- *Obawa o przyszłość dzieci w związku z egzaminami i rekrutacją do szkół.*
- *Ograniczony kontakt dzieci rówieśnikami.*
- *Ograniczona aktywność na świeżym powietrzu, brak aktywności szkolnej dzieci, brak swobodnych kontaktów międzyszkolnych dzieci, nauka w tym systemie wymaga samokontroli co nie zawsze ma miejsce. Dzieci nie mają gdzie spalić nadmiaru swej energii.*
- *Utrzymanie właściwej kondycji psychicznej i fizycznej dzieci siedzących przed monitorem.*
- *Stres moich dzieci.*
- *Niewiedza co dalej i kiedy powrót do normalności.*
- *Niepewność w aspekcie zawodowym.*
- *Niewystarczająca, w stosunku do liczby dzieci liczba komputerów.*
- *Słaba znajomość obsługi programów komputerowych.*

Młodzież w czasie pandemii

Czas pandemii i związanej z nią izolacji jest trudny dla wielu nastolatków. Pisaliśmy o tym w ogólnopolskim raporcie „Młodzież w czasie epidemii²” przygotowanym przez nasz Instytut i docenionym przez ekspertów Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Rodziny. Dla młodzieży trudne są ograniczenia kontaktu z rówieśnikami, przeciążenie nauką szkolną, ogólne obawy co do przyszłości (zarówno jeśli chodzi o naukę i egzaminy, jak i o zdrowie osób starszych w rodzinie czy też o pracę zawodową rodziców).

Także uczniowie ze szkoły Państwa dzieci zmagają się z czasem epidemii. Poniżej widzimy trudne uczucia, których przeżywanie nasiliło się w ostatnim okresie.

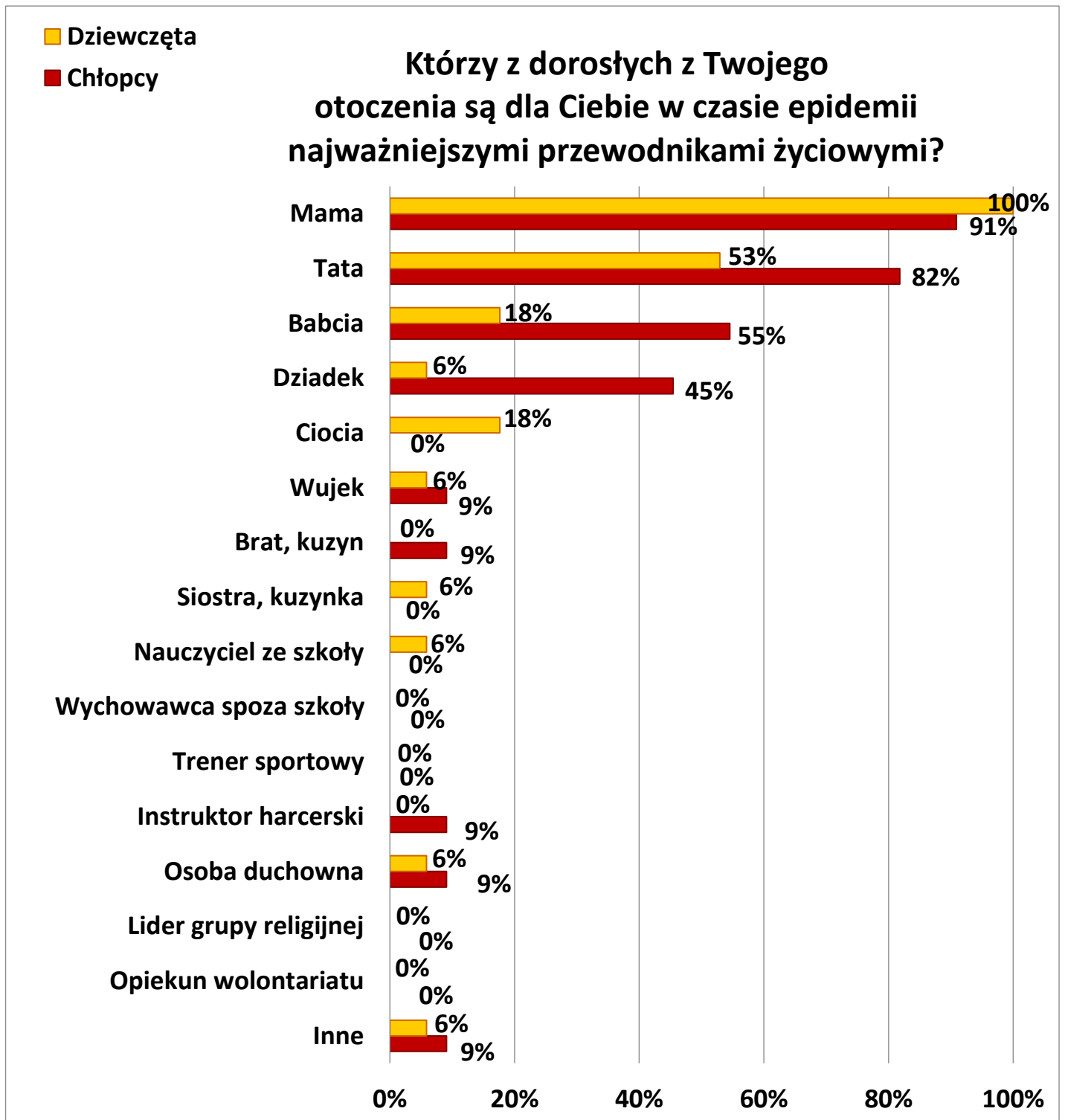
Wykres 6.

Dodatkowym problemem dla części uczniów są trudności w możliwości korzystania z nauki zdalnej. 10% rodziców stwierdziło, że ich dziecko ma problemy w dostępie do internetu i/lub urządzeń elektronicznych (smartfona, laptopa, komputera). Bardzo często nauczyciele także wiedzą o tym problemie. Nawet jeśli nie udaje się go technicznie rozwiązać, to warto pamiętać, że dziecko potrzebuje w takiej sytuacji emocjonalnego wsparcia i zrozumienia.

Każdy młody człowiek w okresie dorastania potrzebuje kogoś, na kim może się wzorować, kto jest dla niego autorytetem, życiowym przewodnikiem. Żeby taki autorytet miał wpływ na życie dziecka, musi być to osoba, którą zna, z którą ma kontakt. Zapytaliśmy Państwa dzieci, „którzy z dorosłych z ich otoczenia są dla nich najważniejszymi przewodnikami życiowymi” – także teraz, w czasie epidemii. Mogli wskazać co najwyżej trzy osoby, które są dla nich „przykładem dobrego postępowania, sposobu życia, charakteru, posiadanych umiejętności lub wiedzy”.

Oto odpowiedzi młodzieży:

Wykres 7.

Zadajemy podobne pytanie nastolatkom od wielu lat. I zawsze zdecydowanie na pierwszym miejscu są rodzice, a na kolejnym babcia i dziadek. Bliska rodzina to najważniejsze wsparcie dla nastolatków. Oni sami przyznają to w badaniach. Jednak w wieku dojrzewania bardzo rzadko to okazują, przez co wielu rodziców myśli, że odkąd skończyło się dzieciństwo, przestali być dla swoich dzieci autorytetem. To nieprawda. I będąc rodzicem warto o tym pamiętać.

Warto też pamiętać, że gdy w rodzinie jest trudna sytuacja i nie wszystkie osoby są dla dziecka dobrym przykładem, ogromnego znaczenia nabiera wsparcie nauczyciela, instruktora harcerskiego i innych osób spoza rodziny.

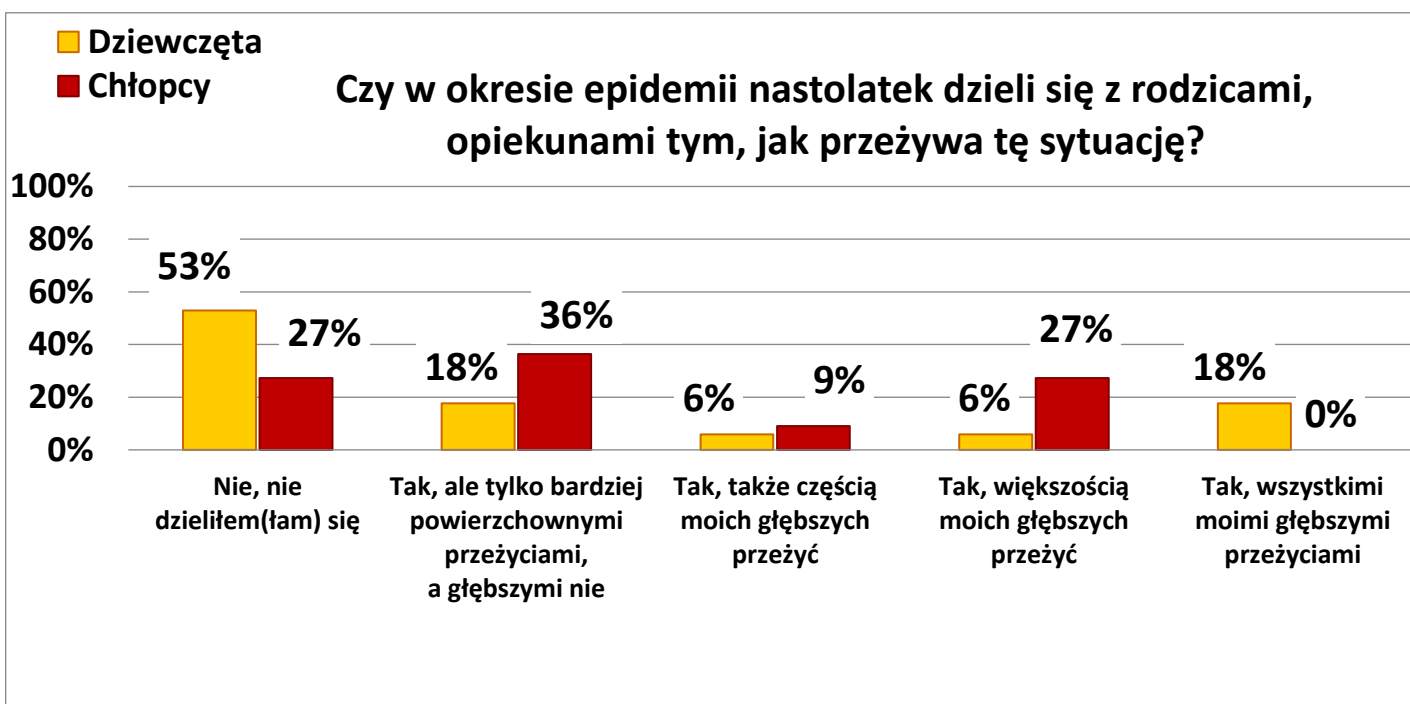
Oto jak Państwa dzieci oceniają wsparcie ze strony rodziców i innych dorosłych przewodników w okresie epidemii. Bardzo wielu z nich uważa, że otrzymuje wystarczające wsparcie. Są też nieliczne osoby, którym go brak.

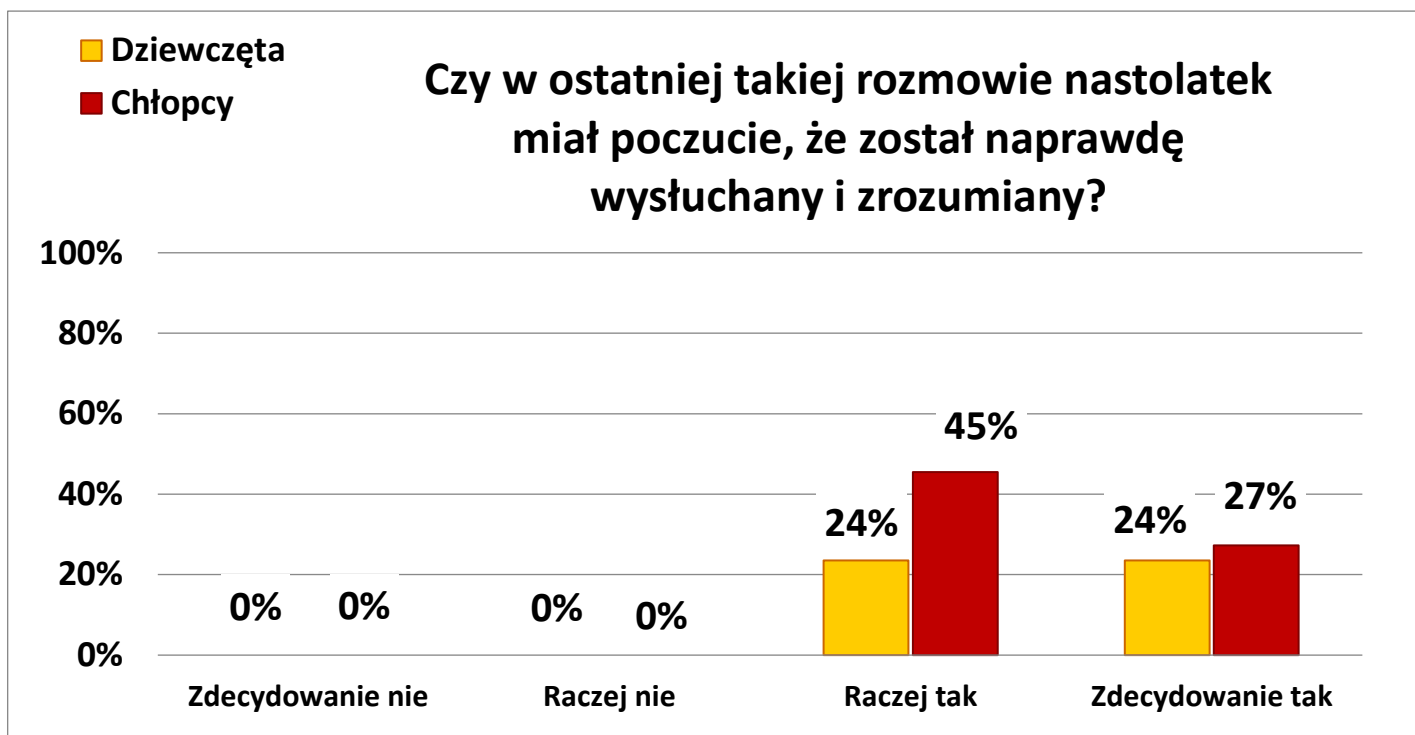
Wykres 8.

Jedną z ważnych form wsparcia dziecka, których znaczenia często nie doceniamy, jest po prostu rozmowa. Rozmowa, w której dziecko może podzielić się swoimi przeżyciami, myślami, uczuciami i czuje się życzliwie wysłuchane – bez ocen i komentarzy.

Oto odpowiedzi uczniów z Państwa szkoły dotyczące tej kwestii.

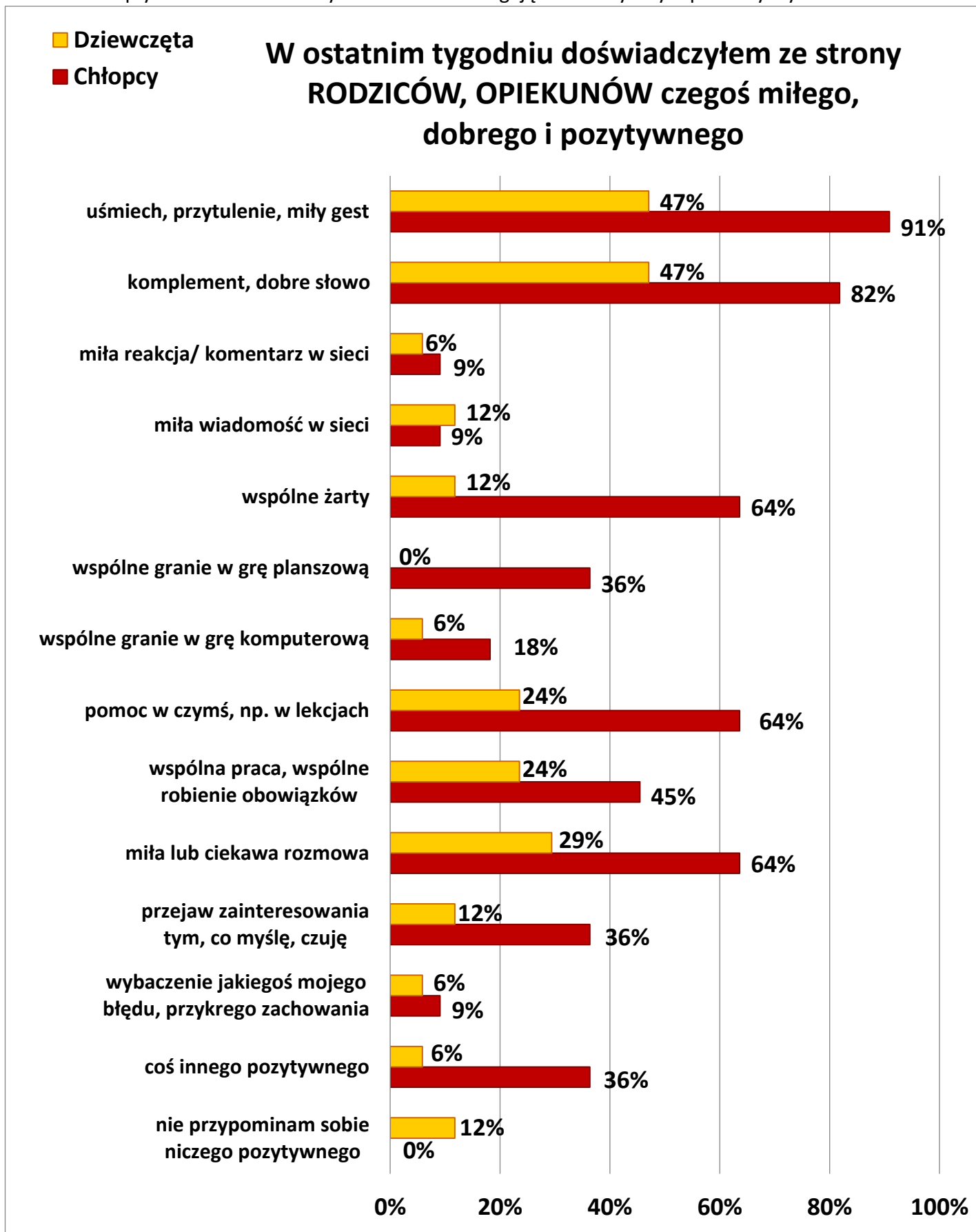
Wykres 9.

Wykres 10.

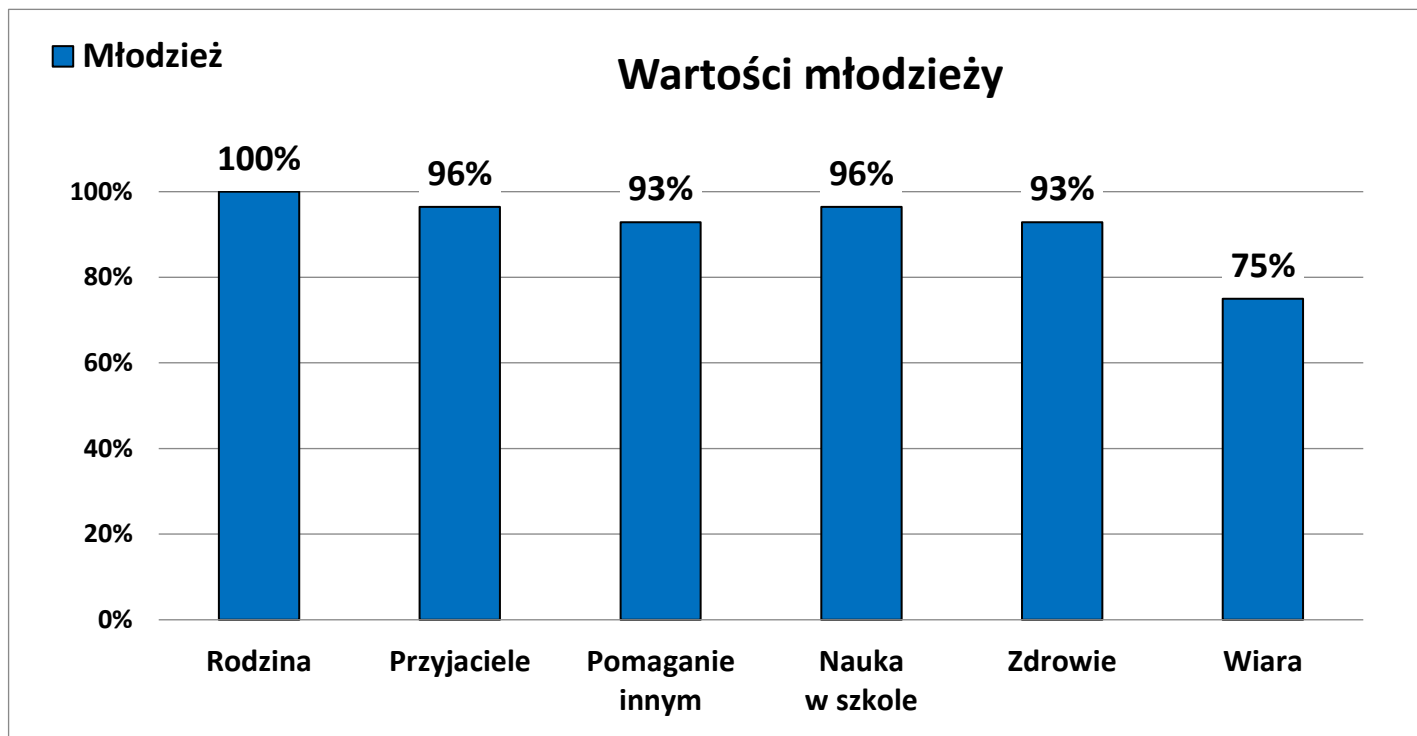
Wykresy te pokazują, że spora część młodzieży dzieli się swoimi przeżyciami z rodzicami. Dość często są to jednak te bardziej powierzchowne przeżycia, a nie te głębsze. Z drugiej strony, większość nastolatków, którzy zdecydowali się porozmawiać z rodzicami, czuła się przez nich wysłuchana i zrozumiana. Z badań naszego Instytutu wiemy, że rozmowy z rodzicami, w których młodzi ludzie czują się naprawdę wysłuchani, to jeden z najważniejszych „domowych sposobów”, który chroni nastolatków przed poważnymi problemami emocjonalnymi i depresją.

Wiele dobra płynie z Państwa strony i dzieci to dostrzegają. Świadczy o tym poniższy wykres.

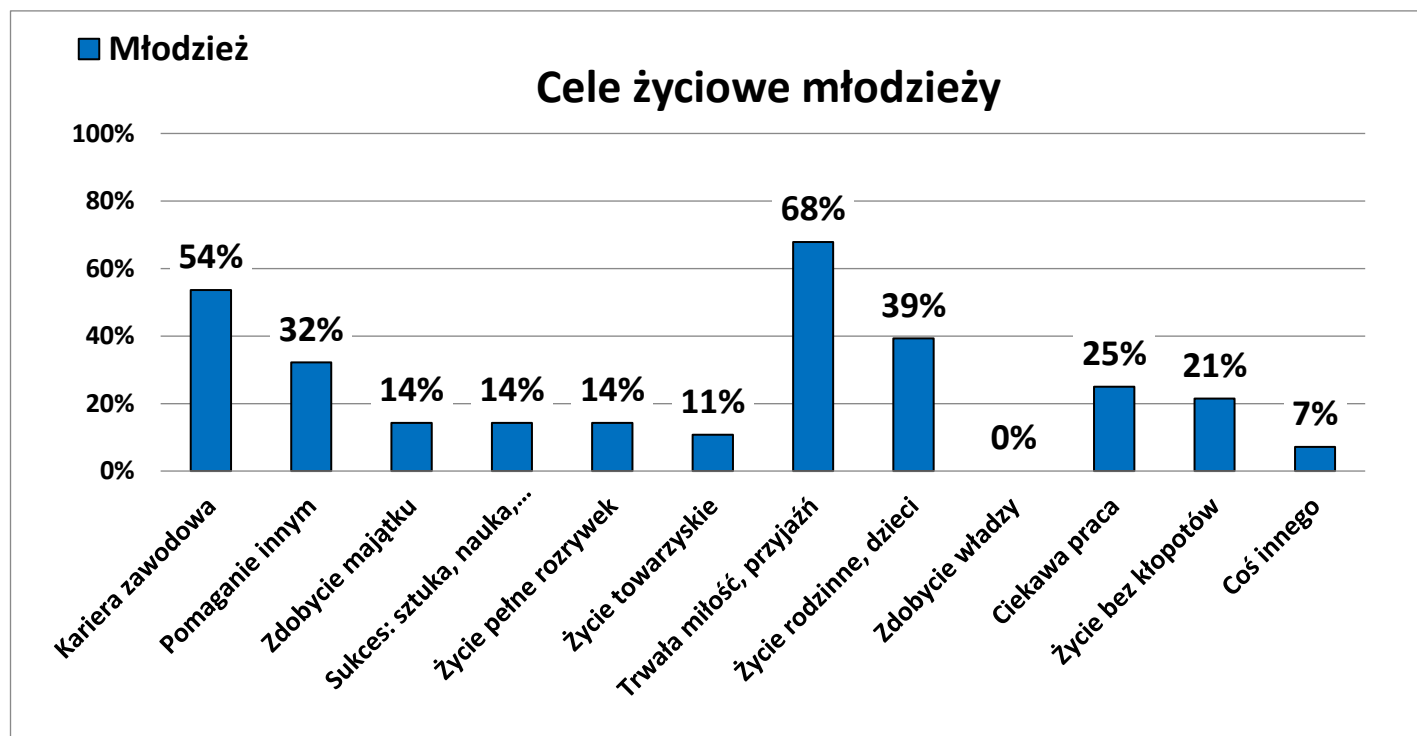
Wykres 11.

Opracowując program „Nawigacja w kryzysie”, nie chcieliśmy skupiać wyłącznie na trudnościach czasu epidemii. W jednej ze wskazówek dawanych młodzieży, zachęcamy do wybiegania myślą ku ważnym dla nich wartościom, marzeniom i celom.

Wykres 12.

Z odpowiedzi widać, że Państwa dzieci cenią sobie ponadczasowe wartości. Rodzina, przyjaciele, pomaganie innym, zdrowie, czy nauka w szkole, to sprawy ważne dla ogromnej większości z nich. Dla sporej części ważna jest także wiara.

Wykres 13.

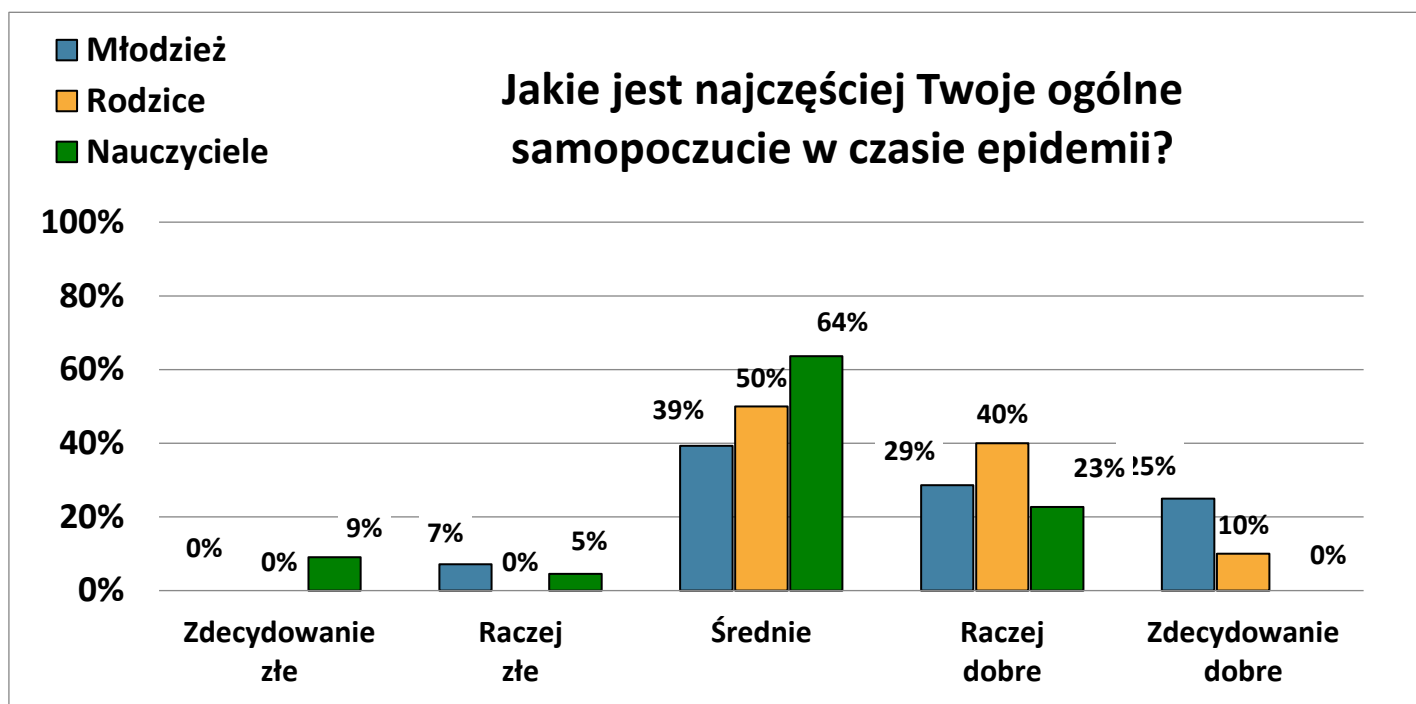
Od wielu lat w ogólnopolskich badaniach wśród najważniejszych dążeń młodych ludzi na pierwszym miejscu są marzenia o trwałej miłości, pięknej przyjaźni, a na drugim o szczęśliwej rodzinie, dzieciach. Na kolejnych miejscach: pragnienie ciekawej pracy zgodnej z zainteresowaniami i kariery zawodowej. Marzenia Państwa dzieci są bardzo zbliżone. Dodatkowo, w czasie epidemii, większego znaczenia nabiera dla nich pragnienie „spokojnego życia bez kłopotów”.

To są piękne, dobre i ważne pragnienia. Istotną częścią spotkania z młodzieżą w ramach naszego programu było zachęcenie młodych ludzi, by wykorzystali obecną sytuację do rozwijania swoich pasji, talentów, ale także cech charakteru, które mogą się przydać w dalszej drodze ku marzeniom.

O współpracy z nauczycielami

Dzieci spędzają w szkole dużo czasu. Nauczyciel, to osoba, która ma istotne znaczenie w życiu ucznia. Dla dobra dziecka ważna jest także współpraca między rodzicami a nauczycielami. Im bardziej się rozumieją, tym lepiej.

Poniższy wykres pokazuje, że wszyscy podobnie przeżywamy czas epidemii.

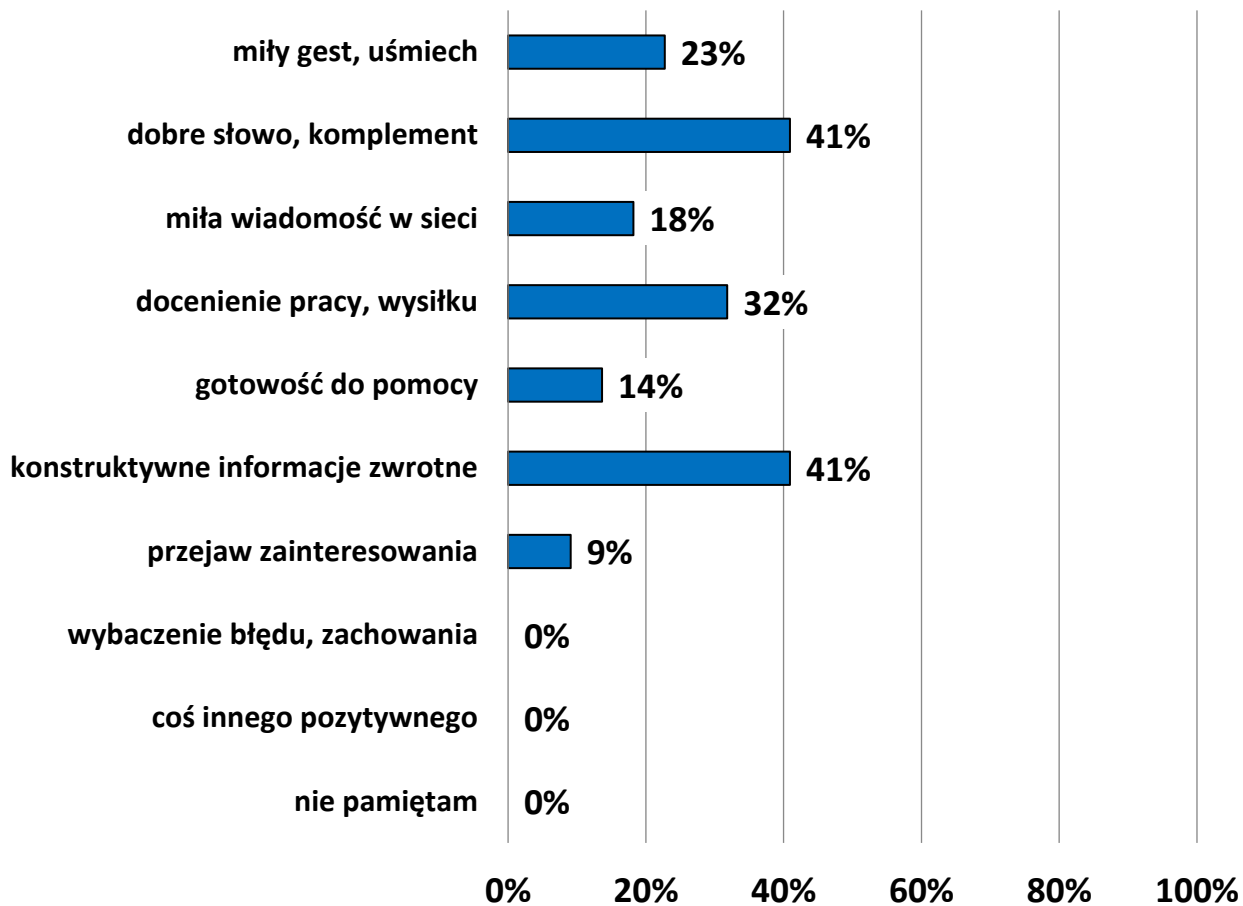
Wykres 14.

Początek epidemii był trudny dla nauczycieli, którzy musieli w krótkim czasie dostosować się do nowej rzeczywistości zdalnego nauczania, co wymagało dodatkowego wysiłku, czasu, nauczania się nowych umiejętności i było bardzo stresujące. Dla wielu z nich brak bezpośredniego kontaktu z uczniami jest wciąż dużą trudnością wychowawczą, trudniej jest im wypełnić swoją rolę. Jednak na tym etapie epidemii nauczycielom jest już łatwiej.

Z naszych badań wynika, że nauczyciele dostrzegają bardzo wiele różnych pozytywnych gestów, których doświadczyli od Państwa w ostatnim okresie. Pokazuje to poniższy wykres.

■ Nauczyciele

Czy doświadczyli Państwo w kontaktach Z RODZICAMI uczniów czegoś dobrego, miłego lub pozytywnego w ostatnim czasie?

Wykres 15.

Dla wielu nauczycieli ważne były otrzymane od rodziców proste, miłe gesty w sieci i w realu, dobre słowo, przyjazne opinie, docenienie ich pracy i wysiłku. Cenne są też dla nich konstruktywne informacje zwrotne od Państwa.

W raporcie dla nauczycieli zamieściliśmy wykres pokazujący, jakie gesty z ich strony cenią sobie rodzice. W ten sposób chcemy pomóc Waszej społeczności szkolnej w lepszym wzajemnym zrozumieniu.

W odpowiedziach na pytanie otwarte nauczyciele wskazali miłe gesty rodziców, które były dla nich **szczególnie ważne** w ostatnim czasie.

Oto kilka przykładów:

- *Odpowiedzi rodziców na wiadomości, telefony.*
- *Wsparcie mnie w prowadzeniu nauki zdalnej. Sumiennosc.*
- *Zrozumienie, że chcę dla dziecka jak najlepiej.*
- *Podziękowanie za pomoc w rozwiązaniu problemu.*
- *Podziękowanie za wsparcie.*

- Podziękowanie za pomoc w zainstalowaniu programu informatycznego.
- Podziękowanie za zaangażowanie w edukację uczniów, szczególnie przygotowywanie ich do egzaminu.
- Wyrażenie wdzięczności przez rodziców, że mogą zawsze liczyć na moją pomoc.
- Informacje że rodzice dopiero w czasie pandemii docenili nasz wkład w wychowanie i edukację ich dzieci. Np. stwierdzenia, że bez nauczycieli nie ma prawdziwej edukacji, że jesteśmy bardzo potrzebni, to jest budujące.
- Pochwała ze strony rodziców odnośnie przygotowanych zajęć.
- Docenienie tego, co robię.
- Miłe i życzliwe odpowiedzi rodziców po przesłaniu wiadomości z materiałem i ocen.
- Okazanie zrozumienia, że także i dla nauczycieli obecna sytuacja jest trudna.
- Przekazywanie życzeń (z jakiejś okazji lub w ogóle zdrowia).
- Zapewnienie o gotowości pomocy ze strony rodzica, gdyby była potrzebna.
- Sygnał gotowości do pomocy ze strony członków trójki klasowej, świetna współpraca.

Sposoby radzenia sobie w kryzysie - wskazówki dla młodzieży

Przedstawimy teraz Państwu sposoby radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych przygotowane przez nas dla uczniów. Przybliżyliśmy je młodzieży na spotkaniach online zachęcając do ćwiczenia i wykorzystania w różnych codziennych sytuacjach. Wiele z tych wskazówek przydatnych jest również dla nas, dorosłych.

- 1. Akceptuj to, co czujesz.**
- 2. Panuj nad tym, co robisz.**
- 3. Bądź czujny/czujna.**
- 4. Odpuść sobie i innym.**
- 5. Odkrywaj źródła wsparcia.**
- 6. Patrz daleko.**
- 7. Szukaj tego, co dobre.**
- 8. Buduj z tego, co masz.**
- 9. Wyjdź naprzeciw.**

Warto dać sobie prawo do odczuwania różnych, także trudnych emocji. **Akceptacja uczuć**, nie oznacza przyzwolenia reakcje, które zranią innych. Uczciwe i szybkie rozpoznawanie uczuć i stanów wewnętrznych (**czujność**) może pomóc w powstrzymaniu negatywnych zachowań, czyli w **panowaniu nad tym, co robimy**. W czasie kryzysu, gdy wszystkim jest trudno, zdarzają się sytuacje, w których lepiej jest **odpuścić sobie i innym**, nie czepiać się drobiazgów. To dotyczy także nas, rodziców. Np. nie każde trudne bądź niezrozumiałe dla nas zachowanie nastolatka musi być przez nas głośno krytykowane lub napiętnowane (zwłaszcza w formie jakichś gwałtownych reakcji). Czasem trzeba postawić granicę, ale czasem lepiej odpuścić, nie dać się sprowokować.

Zachęcamy uczniów, aby **odkrywali źródła wsparcia**, aby w trudnych momentach szukali wsparcia u dorosłych, do których mają zaufanie – rodziców, dziadków, wychowawców. Ta sama wskazówka może pomóc także nam. Gdy nam ciężko – poszukajmy wsparcia ze strony bliskich, by z trudnymi sprawami nie być samemu.

W trakcie spotkania profilaktycznego z uczniami zachęcamy ich do tego, by mimo uciążliwości czasu epidemii **„patrzyli daleko”**. Pomagamy im uświadomić sobie i wyobrazić marzenia, cele życiowe. Łatwiej jest przetrwać czas kryzysu, gdy pamięta się o swoich najgłębszych pragnieniach. Dążenie do nich nadaje sens trudnej codzienności. Także rodzicom potrzebne jest „patrzenie daleko”. Cele wychowania nie zmieniają się, wciąż chodzi o to, by nasze dzieci były dobre, mądre i dały sobie radę w życiu. Czas epidemii może pomóc w uczeniu postaw i cech, które w zwykłym czasie bywają niedostrzegane i niedoceniane. Okazuje się, że czasem warto widzieć pewne sprawy wybiegając nieco do przodu, bo daje to inną, bardziej optymistyczną ocenę teraźniejszości.

Skupianie się na tym, co dobre, nawet na drobiazgach, to kolejna strategia przydatna w czasie kryzysu. Ważne, by przebłytki dobra zauważać w innych i także w sobie. To naturalne, że w trudnym czasie kryzysu czasem coś się nie udaje. Wtedy dążenie do bycia perfekcyjnym może być dodatkowym obciążeniem dla nas samych i dla innych.

W czasie epidemii i kwarantanny środki i możliwości są ograniczone. Tym trafniejsza jest wskazówka **„buduj z tego, co masz”**. Zasoby i umiejętności, jakimi dysponujemy, to najlepsze, co mamy. Często okazuje się, że są one wystarczające, aby osiągnąć cel.

Ostatnią wskazówką dla uczniów jest hasło **„wyjdź naprzeciw”**. Chodzi w nim o spojrzenie z perspektywy drugiego człowieka i zrobienie pierwszego kroku. Chodzi o świadomość, że w trudnym czasie kryzysu wszyscy stoimy wobec wspólnego problemu i łatwiej nam będzie ten czas dobrze przeżyć, gdy będziemy się starać o wzajemną życzliwość i gotowość do udzielenia pomocy. Dotyczy to w tej samej mierze uczniów, rodziców i nauczycieli.

Kilka słów na zakończenie

Pisząc ten raport wyszliśmy z założenia, że nie chcemy pouczać. Przedstawiliśmy wyniki badań. Daliśmy krótkie komentarze. Jesteśmy przekonani, że znaleźli Państwo przydatne dla siebie inspiracje.

Na koniec jeszcze kilka punktów do refleksji.

Relacja z dzieckiem jest ważniejsza niż jego osiągnięcia. Nauka jest ważna. Do tego nie trzeba nikogo przekonywać. Jeśli jednak dziecko przeżywa jakiś głęboki kryzys życiowy, emocjonalny, to trzeba zmienić priorytety. Ważniejsze jest to, by z dzieckiem być, by mu pomóc, by dać mu do zrozumienia, że je kochamy, niezależnie od jego sukcesów i porażek. Zaległości w nauce można nadrobić. Relację z dzieckiem buduje się latami i w krytycznych sytuacjach to ona jest ważniejsza.

Rodzina była, jest i będzie ważna. Widać to szczególnie w czasie epidemii. W wielu rodzinach czas kwarantanny społecznej stał się okazją do wspólnego spędzania czasu, głębszych rozmów, wzajemnej pomocy. Pomogło to na nowo odkryć ile dla siebie wzajemnie znaczymy. W niektórych rodzinach długie przebywanie razem w małej przestrzeni zaostrzyło konflikty i zwiększyło nerwowość. W czasie izolacji trudno było te konflikty rozwiązywać. Jednak, aby poprawić relacje rodzinne, najpierw trzeba zobaczyć problemy. Widząc je, możemy poszukać rozwiązań, a może także zewnętrznej pomocy.

Dobra współpraca rodziców i nauczycieli to korzyść dla dziecka. Relacje między nauczycielami i rodzicami bywają bardzo różne. Epidemia postawiła nas wszystkich przed podobnymi problemami. A nasze badania ankietowe w Państwa społeczności szkolnej pokazały, że pomiędzy młodzieżą, nauczycielami i rodzicami dzieje się bardzo wiele dobra. Warto je dostrzegać. Warto za nie dziękować.

Drodzy Państwo,

Zachęcamy Was do kontaktu z nami. Na naszej stronie www.ipzin.org jest, między innymi, możliwość zapisania się na nasz Newsletter.

Czy raport był dla Państwa przydatny? Czy udział dzieci w programie „Nawigacja w kryzysie” przyniósł jakieś dobre owoce? Zachęcamy Państwa do wyrażenia swojej opinii na adres:

akcjanawigacja@ipzin.org

Zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej

Przypisy

1) Instytut Profilaktyki Zintegrowanej (IPZIN) jest fundacją, nad którą nadzór sprawuje Minister Zdrowia. Jesteśmy grupą osób, którym leży na sercu wspieranie rozwoju i zapobieganie problemom dzieci i młodzieży w duchu zintegrowanego podejścia do profilaktyki problemowej oraz współpraca z rodzinami, szkołami, samorządami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz wychowania, promocji zdrowia i profilaktyki. Oprócz tego, że jesteśmy specjalistami z zakresu socjologii, profilaktyki, pedagogiki, psychologii, psychoedukacji czy nauk o rodzinie, w wielu przypadkach sami też jesteśmy rodzicami. Jako Instytut prowadzimy badania naukowe, opracowujemy ekspertyzy, a także tworzymy programy profilaktyczne dla młodzieży, które są realizowane w szkołach w dużej skali (około 40 000 uczestników rocznie). Więcej na www.ipzin.org

2) Sondaż IPZIN „AKCJA NAWIGACJA - chroń siebie, wspieraj innych”. Raport "Młodzież w czasie epidemii. Komu jest najtrudniej?"

<https://ipzin.org/index.php/87-mlodziez-w-czasie-epidemii-komu-jest-najtrudniej>